

KAPITOLA DRUHÁ

IZANAKI a IZANAMI

Tehdy přikázali nebeští bohové společným rozhodnutím bohu jménem IZANAKI a bohyni jménem IZANAMI:⁸⁵ „Dotvořte a zhuštěte onen plovoucí škraloupek země.“

Pak za tím účelem předali oběma bohům skvostné kopí.⁸⁶

Obě božstva poté stanula na nebeském plovoucím mostě,⁸⁷ sklopila ono skvostné kopí, ponořila je do proudících vod a zavířila jím. A hle, když kopí pozvedla, sůl,⁸⁸ která z jeho hrotu skanula, ztuhla v ostrov. A byl to ostrov, který je zván Onögörö.⁸⁹

古事記上卷

44

⁸⁵ Představa, že nebeská božstva pověřují pozemské bohy nebeským mandátem, je zřejmě umělá a vznikla pod vlivem čínské mytologie o mandátu nebes (Macumura 1956).

⁸⁶ Japonsky *nu pōkō*, doslova „perlové kopí“, případně „kopí jako perla“. „Perla“ je zde metaforickým nebo synekdochickým symbolem dekorativnosti.

⁸⁷ Most se zřejmě objevil proto, aby na něm mohla božstva důstojně stát. Nejde tedy o most spojující břehy vodního toku.

⁸⁸ V dosl. překladu snad „mořská sláň“, případně „solná sedlina“, resp. země.

⁸⁹ Podle lidové etymologie snad „samotuhnoucí“ nebo „sebesrážející“, přesnější však bude chápat tento název jako oživení onomatopoického výrazu *koro* (případně *korokoro*), tedy „ostrůvek vzniklý tuhnutím mísené směsi“. Jedná se nepochybně o mytický ostrov, který se pisatel kroniky *Kodžiki* snažil pojmut jako skutečný ostrov ve Vnitřním (úžinovém) moři (Seto naikai) někde poblíž ostrova Apa di (Awadži), ale tyto pokusy nepůsobí přesvědčivě. Stejně jako u později popsaného ostrova Apa (Awa) je identifikace s konkrétním ostrovem věcně neopodstatněná.

Božstva pak sestoupila z nebe. Vysoko nad zemí spatřila nebeský sloup a při něm rozsáhlý Osmisáhový palác.⁹⁰

Nato se otázal IZANAKI své choti: „Do jaké míry je dotvořeno tvoje tělo? Můžeš mi to říci?“

I odpověděla mu: „Už je skoro utvořeno a dotvořeno, jen na jednom místě se mu čehosi nedostává.“

Nato pravil IZANAKI: „Také mé tělo je utvořeno a dotvořeno, jen na jednom místě mu cosi přebývá. Překryji tedy tvůj nedostatek svým přebytkem, zasunu jej, doplním tak tvé tělo a zplodíme říši. Co o tom soudíš?“

„Dobrá,“ odpověděla mu. „Obejděme tedy tento sloup a sejděme se v ložní síni.“⁹¹

Poté IZANAKI řekl: „Ty obcházej po pravé straně, až dojdeš ke mně. Já budu obházet po levé, až dojdu k tobě.“

Když se sešli, pravila IZANAMI: „Jak krásný jinoch!“

⁹⁰ Jeden starojaponský sáh (*pirō*) v této době údajně představoval vzdálenost od konce prostředníku levé ruky ke konci prostředníku pravé ruky u průměrné dospělé osoby s rozpaženými rukama. Zde však posvátná číslovka osm spíš jen naznačuje význam „mnoho“ nebo „všechny“. Osmička (coby třetí mocnina dvou) se objevuje v japonské kultuře i v unikátním starém číselném systému, založeném částečně na násobcích čísla dvě. Na japonských ostrovech byla osmička odněpaměti pokládána za posvátné číslo.

⁹¹ Podle tradičního výkladu sloup ani palác tito bohové nestvořili, ale pouze objevili. Podle Motooriho (1926–28: 193) má sloup falické konotace a symbolizuje spojení muže a ženy, přičemž muž je při „kanonickém“ spojení nahoře (nebe, strop) a žena dole (země, podlaha). Falickou interpretaci připisují sloupu i Hirata (1927–1928) a Suzuki (2009). Chození nebo tanec kolem sloupu byly pravděpodobně v Japonsku součástí archaických svatebních obřadů. Podle Macumury (1956) byly sloupy pořizovány z kmene stromu a o stromu se soudilo, že je vybaven plodivou silou, o níž se novomanželé ucházejí. Podle Nišidy (1956) strom roste směrem k nebi a archaických náboženství bohové užívali stromů, aby sestoupili na zem. Mimo to Nišida v obcházení nebeského sloupu pokus uniknout následkům incestu, neboť prvotní pár tvořili vlastně sourozenci.

Božstva pak sestoupila z nebe. Vysoko nad zemí spatřila nebeský sloup a při něm rozsáhlý Osmisáhový palác.⁹⁰

Nato se otázal IZANAKI své choti: „Do jaké míry je dotvořeno tvoje tělo? Můžeš mi to říci?“

I odvětila mu: „Už je skoro utvořeno a dotvořeno, jen na jednom místě se mu čehosi nedostává.“

Nato pravil IZANAKI: „Také mé tělo je utvořeno a dotvořeno, jen na jednom místě mu cosi přebývá. Překryji tedy tvůj nedostatek svým přebytkem, zasunu jej, doplním tak tvé tělo a zplodíme říši. Co o tom soudíš?“

„Dobrá,“ odpověděla mu. „Obejděme tedy tento sloup a sejděme se v ložní síni.“⁹¹

Poté IZANAKI řekl: „Ty obcházej po pravé straně, až dojdeš ke mně. Já budu obcházet po levé, až dojdu k tobě.“

Když se sešli, pravila IZANAMI: „Jak krásný jinoch!“

⁹⁰ Jeden starojaponský sáh (*pirō*) v této době údajně představoval vzdálenost od konce prostředníku levé ruky ke konci prostředníku pravé ruky u průměrné dospělé osoby s rozpaženýma rukama. Zde však posvátná číslovka osm spíš jen naznačuje význam „mnoho“ nebo „všechny“. Osmička (coby třetí mocnina dvou) se objevuje v japonské kultuře i v unikátním starém číselném systému, založeném částečně na násobcích čísla dvě. Na japonských ostrovech byla osmička odnepaměti pokládána za požehnané číslo.

⁹¹ Podle tradičního výkladu sloup ani palác tito bohové nestvořili, ale pouze objevili. Podle Motooriho (1926–28: 193) má sloup falické konotace a symbolizuje spojení muže a ženy, přičemž muž je při „kanonickém“ spojení nahoře (nebe, strop) a žena dole (země, podlaha). Falickou interpretaci připisují sloupu i Hirata (1911–1918) a Suzuki (2009). Chození nebo tanec kolem sloupu byly pravděpodobně v Japonsku součástí archaických svatebních obřadů. Podle Macumury (1956) byly sloupy pořizovány z kmene stromu a o stromu se soudilo, že je vybaven plodivou silou, o níž se novomanželé ucházejí. Podle Nišidy (1956) strom roste směrem k nebi a archaických náboženství bohové užívali stromů, aby sestoupili na zem. Mimoto vidí Nišida v obcházení nebeského sloupu pokus uniknout následkům incestu, neboť prvotní pár tvořili vlastně sourozenci.

I pravil IZANAKI: „Jak spanilá dívka!“⁹²

Nato ale poznamenal IZANAKI ke své paní: „Není dobré, že první slovo měla žena.“

Přesto se spojili a na místě svého svazku pak zplodili dítě. Byla to však Pijavice (PIRU KO).⁹³ Naložili ji tedy na rákosový člun a spustili po řece.

Potom zplodili Pěnový ostrov (APA SIMA).⁹⁴ Ani ten nepatří k uznávaným potomkům božstev. Oba bohové se nad tím pozastavili a shodli se na jediném: „Obě děti, které jsme zplodili, se nám nevydařily. Musíme o tom podat zprávu nebeským bohům.“

Vypravili se tedy ihned na Vysokou nebeskou pláň a žádali sbor božstev o radu. Bohové se sešli, vykonali velkou věštbu⁹⁵ a pronesli konečný výrok následujícího znění: „Není dobré, že první promluvila žena. Vraťte se zpátky na zem a opakujte, co jste řekli.“

I sestoupila obě božstva na ostrov Onögörö a znovu obešla onen nebeský sloup.

A tu pravil IZANAKI: „Jak spanilá dívka!“

A IZANAMI pravila: „Jak krásný jinoch!“

Po těch slovech byli opět svoji a zplodili ostrov zvaný Mladý bůh rýžových klasů z Apa di (APA DI NÖ PO NÖ SA WAKĒ NÖ SIMA).⁹⁶ Dále

⁹² Ve skutečnosti oba říkají jen slova *ana ni jasi*, což v jedné možné interpretaci znamená „jak jsi skvělý (skvělá)“. Může to ale také znamenat „tohle je výborné“, ba i „tohle je na nic“ a může to být chápáno i zcela obecně jako určité pozitivní hodnocení prvotního svazku muže a ženy.

⁹³ Použitý japonský výraz *piru ko* může znamenat „pijavice“ a ukazovat na slabé nebo invalidní dítě, odsouzené ke krutému zavržení puštěním po vodě. Tých výraz může ale stejně tak znamenat „syn slunce“ nebo „dcera slunce“.

⁹⁴ Pokud je výklad správný a jedná se o pěnu (*awa*), nikoli o proso (*apa*), měl by název ostrova správně znít *Awa sima* a nikoli *Apa sima*. Chyba mohla vzniknout v důsledku středověkých opisů nebo skutečného hláskového kolísání.

⁹⁵ Věštba byla provedena na základě rozboru puklin a trhlin na povrchu jeleních kostí.

⁹⁶ Dnešní ostrov Awadži (v době Nara označovaný jako *Apa di*) ve Vnitřním moři nedaleko Ósaky je tradičně považován za středobod plození ostrovů, ale je pravděpodobnější, že pojmenování ostrova je naopak poměrně nové. V mýtu zjevně

zplodili ostrov Ijō s dvojitým jménem (IJŌ NŌ PUTA NA NŌ SIMA).⁹⁷ Tento ostrov má jedno tělo, ale čtyři tváře: co tvář, to zvláštní jméno. Jsou to země Ijō zvaná Pěkrásná dívka (E PIME), země Sanu ki⁹⁸ zvaná Jinoch vyjíti přicházející ze světa bohů (IPI JŌRI PIKO), země Apa zvaná Bohyně bohaté krmě (OPO GĚ TU PIME)⁹⁹ a země Tosa zvaná Statečný jinoch, prostředník bohů (TAKE JŌRI WAKĚ).¹⁰⁰

Pak zplodili ostrov Oki se třemi ostrůvky v pozadí (OKI NŌ MITUGO NŌ SIMA), jehož vedlejší název je Statný jinoch stvořený nebesy (AMĚ NŌ ISI KŌRŌ WAKĚ).

Poté zplodili ostrov Tukusi.¹⁰¹ I tento ostrov má jedno tělo a čtyři tváře: co tvář, to jméno. Země Tukusi¹⁰² se nazývá Mladík zvaný Bílé slunce (SIRA PI WAKĚ), zatímco země Tōjō kuni¹⁰³ je zvaná Mladý bůh čtených slunci (TŌJŌ PI WAKĚ), země Pi¹⁰⁴ se nazývá TAKE PI MUKA PI TŌJŌ KUZU PI WAKĚ¹⁰⁵ a konečně země Kuma sō¹⁰⁶ je zvaná Chrabrý jinoch pocházející ze slunce (TAKE PI WAKĚ).

Pak zplodili ostrov Iki zvaný Jeden z nebeských sloupů (AMĚ PITŌ TU BNSIRA), dále ostrov Tu sima zvaný AMĚ NŌ SA DE JŌRI PIME¹⁰⁷ a konečně

nejde o konkrétní, dnes existující ostrov. Ostrovy mají v tomto animistickém pojetí větší počet různých jmen a často se u nich rozlišuje i pohlaví.

⁹⁷ Jedna z možných interpretací tohoto jména se vztahuje k tomu, že Ijō je jedním z názvů ostrova Šikoku, jednak staré provincie na jeho území (nynější prefektury Ehime).

⁹⁸ Dnešní prefektura Kagawa.

⁹⁹ Nebo Bohyně potavy. Zemi Apa lze chápat jako „říši prosa“, anebo to může být nepřímá narážka na nereálný Pěnový ostrov a správná forma by byla Awa.

¹⁰⁰ Dnešní prefektura Tokušima.

¹⁰¹ Dnešní ostrov Kjúšú.

¹⁰² Zhruba dnešní prefektura Fukuoka.

¹⁰³ Dnešní prefektura Óita.

¹⁰⁴ Okolí dnešního Nagasaki.

¹⁰⁵ Význam není jasný. Snad Statečný mladík schopný velkých činů, s tváří obrácenou k slunci. Stejně nejasný je i význam dalších jmen, u nichž není uveden český překlad přímo v textu.

¹⁰⁶ Dnešní prefektury Kumamoto, Kagošima a část prefektury Mijazaki.

¹⁰⁷ Snad Jemná nebeská princezna přicházející ze světa bohů.

zplodili ostrov Ijō s dvojím jménem (IJŌ NŌ PUTA NA NŌ SIMA).⁹⁷ Tento ostrov má jedno tělo, ale čtyři tváře: co tvář, to zvláštní jméno. Jsou to země Ijō zvaná Překrásná dívka (E PIME), země Sanu ki⁹⁸ zvaná Jinoch s rýži přicházející ze světa bohů (IPI JŌRI PIKO), země Apa zvaná Bohyně bohaté krmě (OPO GĚ TU PIME)⁹⁹ a země Tosa zvaná Statečný jinoch, prostředník bohů (TAKE JŌRI WAKĚ).¹⁰⁰

Pak zplodili ostrov Oki se třemi ostrůvky v pozadí (OKI NŌ MITUGO NŌ SIMA), jehož vedlejší název je Statný jinoch stvořený nebesy (AMĚ NŌ OSI KŌRŌ WAKĚ).

Poté zplodili ostrov Tukusi.¹⁰¹ I tento ostrov má jedno tělo a čtyři tváře: co tvář, to jméno. Země Tukusi¹⁰² se nazývá Mladík zvaný Bílé slunce (SIRA PI WAKĚ), zatímco země Tōjō kuni¹⁰³ je zvaná Mladý bůh četných sluncí (TŌJŌ PI WAKĚ), země Pi¹⁰⁴ se nazývá TAKE PI MUKA PI TŌJŌ KUZU PI NE WAKĚ¹⁰⁵ a konečně země Kuma sō¹⁰⁶ je zvaná Chrabrý jinoch pocházející ze slunce (TAKE PI WAKĚ).

Pak zplodili ostrov Iki zvaný Jeden z nebeských sloupů (AMĚ PITŌ TU BASIRA), dále ostrov Tu sima zvaný AMĚ NŌ SA DE JŌRI PIME¹⁰⁷ a konečně

nejde o konkrétní, dnes existující ostrov. Ostrovy mají v tomto animistickém pojetí větší počet různých jmen a často se u nich rozlišuje i pohlaví.

⁹⁷ Jedna z možných interpretací tohoto jména se vztahuje k tomu, že Ijō je jednak název ostrova Šikoku, jednak staré provincie na jeho území (nynější prefektury Ehime).

⁹⁸ Dnešní prefektura Kagawa.

⁹⁹ Nebo Bohyně potrawy. Zemi Apa lze chápat jako „říši prosa“, anebo to může být nepřímá narážka na nereálný Pěnový ostrov a správná forma by byla Awa.

¹⁰⁰ Dnešní prefektura Tokushima.

¹⁰¹ Dnešní ostrov Kjūšū.

¹⁰² Zhruba dnešní prefektura Fukuoka.

¹⁰³ Dnešní prefektura Óita.

¹⁰⁴ Okolí dnešního Nagasaki.

¹⁰⁵ Význam není jasný. Snad Statečný mladík schopný velkých činů, s tváří obrácenou k slunci. Stejně nejasný je i význam dalších jmen, u nichž není uveden český překlad přímo v textu.

¹⁰⁶ Dnešní prefektury Kumamoto, Kagošima a část prefektury Mijazaki.

¹⁰⁷ Snad Jemná nebeská princezna přicházející ze světa bohů.

ostrov Sado. Po něm zplodili Veliký ostrov nesčetných podzimních věžek ve stínu hor (OPO JAMATÖ TÖJÖ AKI TU SIMA), jehož další název je Mocný jinoch z nebeské oblohy a pán četných [dožínkových] podzimů (AMA TU MI SORA TÖJÖ AKI TU NE WAKĚ).

Těchto osm ostrovů zplodili dříve než všechny ostatní, a proto se jim říká Osmero velkých ostrovů (OPO JA SIMA KUNI).¹⁰⁸

Poté se vrátili, odkud vyšli, a zplodili ostrůvek KIBI NÖ KOZIMA.¹⁰⁹ Ten má také ještě jiný název: TAKE PI KATA WAKĚ.¹¹⁰ Dále zplodili Ostrov sladkých červených bobů (ADU KI SIMA)¹¹¹ zvaný též Velká vznešená bohyně s holýma rukama (OPO NÖ TE PIME). Dále pak Velký ostrov (OPO SIMA),¹¹² který má ještě další název OPO TAMARU WAKĚ.¹¹³

Pak zplodili Ženský ostrov (WOMINA SIMA), jehož vedlejší název je Jediný počátek nebes (AMĚ NÖ PITÖ TU NE). Dále zplodili Blízký ostrov (TIKA NÖ SIMA).¹¹⁴ Jeho jiný název je Mužský ostrov (O SIWO). A konečně Ostrovy dvojčata (PUTA GO NÖ SIMA) neboli Dvojitý nebeský dům (AMĚ NÖ PUTA JA).¹¹⁵

Zplodili tedy celkem šest ostrovů, počínaje ostrovem Kibi Nö Kozima a konče Dvojitým nebeským domem.

Když takto dokončili plození své vlasti, zplodili ještě další božstva.¹¹⁶ Zprvu zplodili Božstvo velkých počínů (OPO KÖTÖ OPOSI PO NÖ KAMI).¹¹⁷

¹⁰⁸ Osmička zde opět může znamenat „přemnoho“.

¹⁰⁹ Poloostrov Kozima (Kodžima) při březích prefektury Okajama.

¹¹⁰ Snad Statečný mladík s tváří obrácenou k slunci.

¹¹¹ Šódošima, ostrůvek mezi dnešní prefekturou Okajama a ostrovem Šikoku.

¹¹² Patrně dnešní ostrov Jaširodžima v prefektuře Jamaguči.

¹¹³ Nesrozumitelné, snad Mocný jinoch Tamaru.

¹¹⁴ Ostrov v souostroví Gotó při západním pobřeží Kjúšú, blízký je snad z hlediska Činy.

¹¹⁵ Snad dnešní Odžima a Medžima, „mužský“ a „ženský“ ostrůvek v souostroví Gotó v prefektuře Nagasaki.

¹¹⁶ Tato božstva vyjadřují domnělé nebo skutečné vlastnosti různých japonských ostrovů. Patří k nim vlastnosti obyvatel a typické přírodní jevy a síly. Božstva mají často jen jména a i ta jsou někdy dosti zmatená. U některých z nich se nedá bezpečně určit ani pohlaví a obecně víme o všech jen velmi málo (Jamaguči a Kónoši 1997).

¹¹⁷ Místo *oposi* se užívá i zkrácený tvar *osi*. Velký počín snad znamená plození a množování japonského území. Jméno se vyskytuje i v jiných podobách s jinou etymologií.

Později zplodili božstva zvaná Mladý bůh skalin a půdy (IPA TU TI BIKO NŌ KAMĪ) a Vznešená bohyně skalin a písku (IPA SU PIME NŌ KAMĪ), dále Nebeského boha vanoucího větru (AMĚ NŌ PUKI WO NŌ KAMĪ), Mladého boha velkých domů (OPO JA BIKO NŌ KAMĪ), Mladého mužného boha nesoucího vítr (KAZA MÖTU WAKĚ OSI WO NŌ KAMĪ), božstvo moře zvané Velké božstvo námořních cest (OPO WA TU MI NŌ KAMĪ), boha přístavů zvaného Mocný bůh pohlcující rázem [nečistoty a neřesti] (PAJA AKI TU PIKO NŌ KAMĪ) a jeho sestru Vznešenou bohyni pohlcující rázem [nečistoty a neřesti] (PAJA AKI TU PIME NŌ KAMĪ).¹¹⁸

Posloupnost od Božstva velkých počínů (OPO KÖTŌ OPOSI PO NŌ KAMĪ) po Vznešenou bohyni pohlcující rázem [nečistoty a neřesti] (PAJA AKI TU PIME NŌ KAMĪ) tvoří celkem deset bohů.¹¹⁹

Výše zmíněná božstva Mocný bůh pohlcující rázem [nečistoty a neřesti] (PAJA AKI TU PIKO) a Vznešená bohyně pohlcující rázem [nečistoty a neřesti] (PAJA AKI TU PIME) vládou jedno řekám a druhé mořím a zplodila spolu Božstvo zpěněného příboje (AWA NAGI NŌ KAMĪ) a Božstvo zpěněných vln (AWA NAMI NŌ KAMĪ), Božstvo lehce zvířené vodní hladiny (TURA NAGI NŌ KAMĪ) a Božstvo lehce zvlněné vodní hladiny (TURA NAMI NŌ KAMĪ), dále Nebeské božstvo vodních předělů (AMĚ NŌ MI KUMARI NŌ KAMĪ) a Pozemské božstvo vodních předělů (KUNI NŌ MI KUMARI NŌ KAMĪ) a konečně Nebeské božstvo s naběračkou (AMĚ NŌ KUPIZA MÖTI NŌ KAMĪ) a Pozemské božstvo s naběračkou (KUNI NŌ KUPIZA MÖTI NŌ KAMĪ).¹²⁰

¹¹⁸ Podle přesvědčivé poznámky v *Knize obřadů doby Engi (Engi šiki)* naznačují tato jména obsahující význam „polykající nečistoty“, že obě božstva zajišťují rychlou nebo důkladnou očistu i od různých neřestí a hříšných provinění. Některé znaky použité v těchto jménech, například *aki*, „podzim“, nejsou důležité z hlediska významu, ale pouze naznačují výslovnost.

¹¹⁹ Uvedené počty v těchto glosách občas nesouhlasí s hlavním textem. Důvod je však obtížné určit.

¹²⁰ Tato část je rekonstruována na základě různých verzí, jež si vzájemně odporují.

Staro
ném
je vůl
japon
prvé
ale po
ponsk
ostro
Suiko
o sklé
myto
mi h
dobo
mime
gener
která
slunc
Ja
rukoy
pokl
no z
Kron
pro
nábo
před
něž
reko
skýcl
celov
ně pi
Pe
řádn
tiny
pome
a po
a lír
klad

古事記上卷

50

Posloupnost od Božstva zpěněného příboje (AWA NAGI NÖ KAMĪ) po Pozemské božstvo s naběračkou (KUNI NÖ KUPIZA MÖTI NÖ KAMĪ) tvoří celkem osm božstev.

Poté [IZANAKI a IZANAMI] zplodili boha větru, jehož jméno je Mladý bůh mocného dechu (SI NA TU PIKO NÖ KAMĪ).¹²¹ Pak zplodili boha stromů a dřeva, jehož jméno je Bůh životní síly stonků [a kmenů] (KUKU NÖ TI NÖ KAMĪ). Dále zplodili boha hor, jehož jméno je Mocný bůh velehor (OPO JAMA TU MI NÖ KAMĪ). Poté zplodili Bohyni luhů, jejíž jiné jméno je Mladičká bohyně traviny zvané *kaja*¹²² (KAJA NÖ PIME NÖ KAMĪ) a jež je rovněž nazývána Bohyně moci [travnatých] plání (NO DU TI NÖ KAMĪ).

Posloupnost bohů od Mladého boha mocného dechu (SI NA TU PIKO NÖ KAMĪ) po Bohyni moci [travnatých] plání (NO DU TI NÖ KAMĪ) tvoří celkem čtyři bohové.

Z výše zmíněných božstev Mocný bůh velehor (OPO JAMA TU MI NÖ KAMĪ) vládne horám a Bohyně moci [travnatých] plání (NO DUTI NÖ KAMĪ) vládne luhům.

Mocný bůh velehor a Bohyně moci [travnatých] plání spolu zplodili Nebeského boha posvátné moci půdy (AMĚ NÖ SA DUTI NÖ KAMĪ) a Pozemského boha posvátné moci půdy (KUNI NÖ SA DUTI NÖ KAMĪ), Nebeského boha posvátné mlhy (AMĚ NÖ SA GĪRI NÖ KAMĪ) a Pozemského boha posvátné mlhy (KUNI NÖ SA GĪRI NÖ KAMĪ), Boha temných nebeských vchodů [a průchodů] (AMĚ NÖ KURA TO NÖ KAMĪ) a Bohyni temných pozemských vchodů [a průchodů] (KUNI NÖ KURA TO NÖ KAMĪ)¹²³ a též Mladého boha velkých vchodů a [velkých] oken (OPO TO MATO PIKO NÖ KAMĪ) a Mladou bohyni velkých vchodů a [velkých] oken (OPO TO MATO PIME NÖ KAMĪ).

¹²¹ Výraz *tu* patrně znamená „v místech“.

¹²² Ozdobnice čínská (*Miscanthus sinensis*).

¹²³ Tato dvě božstva chybí v rukopise *Kodžiki* ze sbírek chrámu Šinpukudži (Ósu Kannon) v Nagoji. Existují také erotické interpretace, jež mohly vést k jejich tabuizaci. Novější interpreti výraz *kura* vykládají buď jako „doliny“ či „průsmyky“ (toto asociační zdůvodnění podávají např. Ogihara a Kónosu 1973), nebo ho doslovně čtou jako „velké dveře“ a interpretují jako synekdochické označení domů a sídel (Jamaguči a Kónoši 1997).

Posloupanost od Pozemského boha posvátné půdy (KUNI NŌ SA GĪRI NŌ KAMĪ) po Mladou bohyni velkých vchodů a [velkých] oken (OPO TO MATO PIME NŌ KAMĪ) tvoří osm bohů.

Jméno dalšího boha, kterého [IZANAKI a IZANAMI] zplodili, je Bůh rychlý jako pták s člunem z vonného dřeva pevným jako skála (TŌRI NŌ IPA KISU PUNE NŌ KAMĪ). Jeho jiné jméno je Nebeské ptačí božstvo na lodi (AMÉ NŌ TŌRI PUNE NŌ KAMĪ). Dále pak zplodili Vznešenou bohyni bohaté krmě (OPO GĒ TU PIME NŌ KAMĪ) a boha ohně zvaného Mužný bůh rychlého hoření (PI NŌ JAGI PAJA WO NŌ KAMĪ). Jeho jiné jméno je Statný mladý bůh šlehajících plamenů (PI NŌ KAKA BIKO NŌ KAMĪ) a další jméno je Bůh moci planoucí půdy (PI NŌ KAGU TUTI NŌ KAMĪ).

Při tomto porodu si IZANAMI spálila rodidla, roznemohla se a byla upoutána na lože.¹²⁴ Z jejich zvratků se zrodil Bůh hor se železnou rudou (KANA JAMA BIKO NŌ KAMĪ) a Bohyně hor se železnou rudou (KANA JAMA PIME NŌ KAMĪ). Z jejich výkalů vzešel pak bůh hnoje zvaný Mladý bůh zušlechťující půdu (PANI JASU BIKO NŌ KAMĪ), z její moči se zrodila Bohyně vody a vláhý (MI TU PA NŌ ME NŌ KAMĪ)¹²⁵ a z ní se posléze narodil Mladičkový bůh plodnosti (WAKU MUSU PI NŌ KAMĪ).¹²⁶ Dcerou tohoto

¹²⁴ Hirata (1911–18) upozorňuje na podobnost mezi ohněm, který je symbolem zákeřného onemocnění, a menstruačním a porodním krvácením. Obojí má stejnou barvu a je spojováno s negativní představou bolesti, zkázy nebo nečistoty. Srovnání jsou také činěna s poměrně banálním pálením podzimních travin, nebo u Macumoto (1954–58) přesvědčivěji s mocným sopečným výbuchem. Motoori (1926–28/1) na základě popisu smrti IZANAMI usuzuje, že japonští bohové jsou smrtelní a odcházejí do říše Jōmi stejně jako lidé. Tím tedy japonské bohy polidštuje a zároveň odmítá přísnou samurajskou morálku, podle níž mají lidé potlačovat své přirozené city, když poukazuje na to, že i bohové se umějí radovat a naříkat.

¹²⁵ Též zvaná MIDU PIME, tedy Vznešená bohyně vod. Později je někdy ztotožňována s HAŠIHIME (po většinu doby Nara pravděpodobně PASI PIME, v době Heian FASI PIME), bohyní mostu v Udži, která hraje důležitou roli v kapitole „Bohyně strážkyně mostu“ v *Příběhu prince Genđžiho*. Představa výkalů, z nichž se zrodila božstva úrodné půdy, a moči, z níž se zrodila božstva spojená s vodou, deštěm a závlahami, svědčí stejně o znalosti významu hnojení a ve spojení s archeologickým průzkumem potvrzuje rozsah zemědělských znalostí v době Jajoi (zhruba 300 př. n. l. až 300 n. l.).

¹²⁶ Výraz *waku* ve jméně je zřejmě spojením morfému *waka* („mladý“) s těžko srovnatelným výrazem *u*, který patrně představuje bahno jako základ plození.

boha je Vznešená bohyně plození přehojných potravin (TÖJÖ U KĚ BIME NÖ KAMĪ).¹²⁷

Bohyně IZANAMI po porodu boha ohně zemřela a byla ostatními božstvy unesena do záhrobí.¹²⁸

Posloupnost od Nebeského ptačího božstva na lodi (AMĚ NÖ TÖRI PUNE NÖ KAMĪ) po Vznešenou bohyni nesčetných potravin (TÖJÖ UKĚ BIME NÖ KAMĪ) tvoří osm bohů.

IZANAKI a IZANAMI zplodili společně čtrnáct ostrovů a celkem třicet pět božstev.

Tato [božstva] porodila IZANAMI dříve, než zesnula a odešla do světa bohů. Jen ostrov Onögörö nezpłodili a také Pijavice (PIRU KO) a Pěnový ostrov (APA SIMA) se nepočítají jako [vydařené] děti.

IZANAKI pravil: „Má drahá paní, co jsem to učinil! Vyměnil jsem život pouhého dítěte za vás.“

Pak se připlazil k podušce nešťastné IZANAMI a plakal jí u nohou. Bohyně, která se zrodila z těchto slz, sídlí nyní u kořene stromu *unco* na hoře Kagu jama¹²⁹ a její jméno je Bohyně mnoha plačících žen (NAKI SAPA ME NÖ KAMĪ).¹³⁰

Zesnulou bohyni pak pohřbil na hoře Pi ba na pomezí provincií Idumo a Papa ki.¹³¹

Nato IZANAKI vytasil meč [dlouhý] deset čepelí¹³² a stál Bohu planoucí pudy (KAGU TU TI NÖ KAMĪ) hlavu.¹³³ Krev, která ulpěla na čepeli onoho

¹²⁷ Snad totožná se Vznešenou bohyní bohaté krmě (OPO GĚ TU PIME NÖ KAMĪ).

¹²⁸ Záhrobím je míněna říše Jömi (viz dále). Podle kroniky *Nihon šoki* je IZANAMI pochována ve vsi Ari ma v kraji Kuma no v provincii Ki (dnešní okres Minamimuro v provincii Wakajama) a místní lidé ji uctívají hudbou, zpěvem a tancem. Zřejmě jde o pozdní vložku, spojenou s dotvářením mýtu o slavné svatyni Kuma no.

¹²⁹ Ama kagu jama, v překladu Zářná nebeská hora; podle legend sestoupila z nebe.

¹³⁰ Tradičně bývá označována jako Bohyně plaček z močálu naplakaných slz.

¹³¹ Tento zápis o místě pohřbu v oblasti Idumo je nepochybně značně starý, ale přesto mohl být doplněn dodatečně a motivován požadavkem oslavit známou svatyní.

¹³² Asi dvaapůlmetrový až třímetrový meč. Jiná možná interpretace je „meč s deseti čepelí“.

¹³³ Porod tohoto planoucího dítěte, které je označováno různými jmény, je považován za prvotní příčinu zranění, onemocnění a úmrtí bohyně IZANAMI.

meče, pak dotekla až ke skupině balvanů zvané Shluk pobřežních skal svažovaných horkou vodou,¹³⁴ kde se z ní zrodil Bůh štěpící skály (IPA SAKU NŌ KAMĪ), dále Bůh štěpící kořeny (NE SAKU NŌ KAMĪ) a konečně Mužný bůh drtící skály (IPA TUTU NŌ WO NŌ KAMĪ). Tři bohové.¹³⁵

Krev, která ulpěla na pochvě božského meče, se pak rozběhla po posvátných kamenech, a tak se zrodil Vznešený bůh hbitého blesku (MI KA PAJA PI NŌ KAMĪ),¹³⁶ dále pak Bůh hbité záře ohně (PI PAJA PI NŌ KAMĪ)¹³⁷ a po něm Chrabřý mužný bůh vznešeného blesku (TAKE MIKA DU TI NŌ WO NŌ KAMĪ),¹³⁸ jehož jiné jméno je Chrabřý bůh oplývající bojovou silou (TAKE PU TU NŌ KAMĪ).¹³⁹ Bývá rovněž nazýván Všestranně smělý bůh oplývající bojovou silou (TŌJŌ [TAKE] PU TU NŌ KAMĪ). Tři bohové.¹⁴⁰

Krev, která se nahromadila na pochvě meče, protékla mezi prsty bojovníka a dala vznik bohu zvanému Temný bůh vody, přivolávač deště (KURA OKAMI NŌ KAMĪ),¹⁴¹ a konečně také Bohu vodních řas v temných podzemních slujích (KURA MI TU PA NŌ KAMĪ).¹⁴²

Tak se zrodilo celkem osm bohů, počínaje Bohem štěpícím skály a konče Bohem vodních řas v temných podzemních slujích.

Bůh, který se zrodil z useknuté hlavy zabitého Boha planoucí půdy (KAGU TUTI NŌ KAMĪ), se jmenuje Bůh moci hlavního svahu hor (MA SAKA JAMA TU MI NŌ KAMĪ). Bůh, který se zrodil z jeho hrudi, se jmenuje Bůh moci menší hory (ODŌ JAMA TU MI NŌ KAMĪ) a bůh, který se zrodil z břicha, se jmenuje Bůh moci nejzazších hor (OKU JAMA TU MI NŌ KAMĪ).

¹³⁴ Ju ti pa mura (nebo Ju tu ipa mura).

¹³⁵ Jde o tři božstva souše a skal.

¹³⁶ Těž Smělé božstvo blesku.

¹³⁷ Hbitou září je míněn blesk.

¹³⁸ Jinde též Bůh mocného blesku.

¹³⁹ Jeho slavné vyobrazení s mečem se nachází ve svatyni Katori ve městě Sawara v prefektuře Čiba.

¹⁴⁰ Jde o tři božstva ohně.

¹⁴¹ Těž Bůh sýpek a vláhy. Jde o božstvo úrody.

¹⁴² Patrně také Bůh sýpek a vody. Jde opět nepochybně o jedno z božstev vody, ale abstraktní jména je nesrozumitelná.

Dále pak jméno boha, který se zrodil z mužského přirození, je Bůh moci temných [lesů a] hor (KURA JAMA TU MI NŌ KAMĪ) a bůh, který se zrodil z levé ruky, se nazývá Bůh moci hor a hustých hvozdů (SIGI JAMA TU MI NŌ KAMĪ). Bůh, který se zrodil z pravé ruky, se nazývá Bůh moci podhůří (PA JAMA TU MI NŌ KAMĪ). Bůh zrozený z levé nohy se jmenuje Bůh moci luhů a hor (PARA JAMA TU MI NŌ KAMĪ) a bůh zrozený z pravé nohy Bůh moci nesčetných hor (TO JAMA TU MI NŌ KAMĪ).

Posloupnost od Boha moci hlavního svahu hor po Boha moci nesčetných hor tvoří osm bohů.

Název meče, kterým byl stát Bůh planoucí půdy, je Mužný nebeský meč s ostrou čepelí (AMĚ NŌ WO PA BARI)¹⁴³ nebo také Mužný posvátný meč s ostrou čepelí (ITU NŌ WO PA BARI).¹⁴⁴

古事記上卷

Cesta do říše Jōmī¹⁴⁵

I rozhodl se IZANAKI, že se vypraví do říše Jōmī za svou paní IZANAMI. Paní vyšla ven, zavřela za sebou dveře paláce¹⁴⁶ a IZANAKI jí řekl: „Má drahá

54

¹⁴³ Jde o hříčku s výrazy „mocný nebeský meč“ a „nebeská skalní sluj“.

¹⁴⁴ Zde jde nepochybně o proces kalení oceli, z níž je meč zhotoven. Podle Cugity (1954) byli zabitím bohů ohně, skalín a vod zneškodnění bohové zemětřesení, kteří předtím ničili, tavili a zaplavovali široká pásma hor.

¹⁴⁵ V kronice *Nihon šoki* a v modlitbách *norito* vládne IZANAKI světu lidí, zatímco IZANAMI je vládkyní říše Jōmī. Ta byla zřejmě spravována určitými bohy a lidé tam žili podobně jako na zemi, ale panovalo tam přitímní a nečistota. Podle Philippiho (1969) soudí Gotó (1947) a Kidder (1959), že představa říše Jōmī a vstupu zavaleného kamenem je založena na charakteru hrodek v době mohyl (*kofun*), jež trvala od 3. do 7. stol. Macumura (1956 a 1954–58) poukazuje na to, že původně o podzemí nešlo. Kronika *Kodžiki* popisuje vstup do této země jako průchod průsmykem, který je zavalený balvanem. Nebožtíci bývali také pohřbíváni na stromech, zanechávání v travinách luk, hluboko v horách, v průsmycích a v jeskyních, nebo potopeni pod vodu i s plavidlem. Cuda (1948–50) však upozorňuje, že v *Kodžiki* popis světa mrtvých nenavazuje na jiné části díla.

¹⁴⁶ Popis není zcela jasný v důsledku nesrozumitelného užití jednoho znaku bez souvislosti s kontextem. Jde o znak „stoupat“ (籠), který se obvykle čte *noboru*, *agaru* či *tó*.

ženo! Říše, kterou jsme spolu zplodili, není ještě dokončena. Proto bych chtěl, abyste se vrátila domů.“

Na to mu IZANAMI odpověděla: „Nejdražší manželé! Bohužel, moc dlouho jste mne nechal čekat, a tak jsem musela sníst pokrm, který byl připraven na peci v kuchyni říše Jömi.¹⁴⁷ Velmi si, drahý muži, cením toho, že jste za mnou přišel až sem do této končiny. Ráda bych se k vám vrátila, ale musím se poradit s bohy této říše. Než to vyřídím, nesmíte mne vidět.“¹⁴⁸

Po těch slovech se vrátila do paláce. IZANAKI na ni drahý čas marně čekal, ale když se již nemohl dočkat, vylomil jeden z četných silných zubů kouzelného hřebínku, jež měl zasunutý do vlasů na pravém spánku, a pak jej zapálil. Bylo to jediné světlo,¹⁴⁹ jímž si posvítíl, aby se porozhlédl.

A hle, v útrobách paní IZANAMI se s hlasitým čvachtáním rozlézali červi. Na hlavě jí pobýval Veliký hrom,¹⁵⁰ na prsou Ohnivý hrom, v břišním otvoru Černý hrom, v ochmýření rodidel Třešticí hrom, na levé ruce Mladistvý hrom, na pravé Pozemský hrom, na levé noze Hřímající hrom a na pravé Hrom uložený ke spánku. Celkem tak na jejím těle spočívalo osm hromů, osmero božských pomocníků.

¹⁴⁷ Společným požíváním pokrmu s lidmi určité skupiny nebo kraje se vytváří magický vztah vzájemnosti. Takovýto vztah znesnadnil IZANAMI návrat ze země, jejíž krmu jednou požila. Uvedený pokrm v *Kodžiki* mohl být připraven na nečistém ohni, například z těla nemocného zvířete nebo z nemocné rostliny.

¹⁴⁸ Podle Philippiho (1969) jde zřejmě o tzv. „tabu zakázané komnaty“, „tabu styku se zemřelými“ a „tabu vyhledávání zemřelých“.

¹⁴⁹ Podle kroniky *Nihon šoki* vzniklo na základě následujících událostí tabu zakazující zažít ve tmě jen jedno světlo nebo zahazovat ve tmě hřebínek. Motoori (1926–28) nachází v první polovině 19. století podobný zákaz v oblasti Iwami a Aston (1956) popisuje podobné zvyky ještě v r. 1882 v Tokiu.

¹⁵⁰ Ve výrazu *ika du ti*, doslova „jaký to (hrozný) duch!“, je slovo „duch“ obvykle vykládáno jako „hrom“. Cuda (1948–50) však interpretuje v daném kontextu tento výraz jako „had“, „duch zemřelého“ nebo „démon“. Macumura (1956) Cudovu tezi odmítá. Podle Širatoriho (1955) vyrostli tito „hadi“ z červů, kteří jsou symbolem ducha zemřelého.

IZANAKI byl při tom pohledu tak zděšen, že se z říše Jömi pokusil uprchnout, ale jeho božská paní řekla: „Dal jste mi poznat mou hanbu.“

Vzápětí pak za ním vyslala ohyzné babice z říše Jömi,¹⁵¹ aby jej chytily.

IZANAKI sňal z hlavy černou čelenku a hodil ji za sebe, a hle, vzápětí vyrostl za ním keř s planým vínem. Babice je trhaly a hltaly a on stačil utéci.

Pak ulomil jeden z četných zubů kouzelného bambusového hřebínku, který měl vsunutý do vlasů na pravém spánku, a hodil jej za sebe. A hle, vzápětí z něho vyrazil bambusový výhonek. Babice jej utrhly a zhlty a IZANAKI zatím stačil utéci.¹⁵² A tak postavila IZANAMI bohy oněch osmi hromů do čela mocného vojska, které se hnalo za jejím mužem. Ten však tasil meč [dlouhý] deset čepelí, který měl zasunutý za opaskem, a prchaje mával jím za sebou. Přesto mu bohové hromů byli neustále v patách.

Když dorazili k úpatí plochého hraničního návrší Jömö tu pira saka na hranicích říše Jömi, utrl IZANAKI tři broskve, které zde rostly, a vrhl je proti pronásledovatelkám, takže se všechny obrátily zpět k průsmyku ve vrchu Jömö tu pira saka a uprchly.

Pak IZANAKI řekl duchům oněch broskví:¹⁵³ „Ochraňujte tuto Střední říši rákosových planin¹⁵⁴ i se všemi smrtelníky, kteří vzešli jako zelená

¹⁵¹ Japonsky *Jömö tu sikö me*. Tyto babizny jsou pomocnice IZANAMI, což dokládá, že IZANAMI se již zřejmě stala královnou říše Jömi.

¹⁵² Podobné příběhy o zastavování pronásledovatelů jsou známy po celém světě. Hřebínek je zázračný asi proto, že dokáže měnit vzhled osob. Podobně zázračné je „osmisáhové zrcadlo“ (*ja ta*) a další pomůcky. Rostliny i předměty využívají své přirozené síly dané jejich běžným způsobem vzniku nebo užití, aby ohroženého jedince chránily.

¹⁵³ Broskve hrají podobnou roli i v čínských příbězích. Vliv čínské kultury na tento příběh je velmi pravděpodobný.

¹⁵⁴ Střední říše rákosových planin, která leží mezi nebem a říší Jömi (podsvětím), japonsky *Asi para nö naka tu kuni*, je označení našeho světa. Podle Kónošiho (2007) je však nutné interpretovat polohu Střední říše a říše Jömi plošně v jedné rovině. Střední říše pak leží uprostřed této plochy, vedle říše Jömi a zvláště odlehlé říše Ne, kde pobýval SUSA NÖ WO. Také podle něho nelze říši Jömi chápat obecně jako říši mrtvých. Kónoši se proto neshoduje s tradičním vyobrazením tří velkých idejí (*dai san kô*), které vznikly v Motooriho intelektuálním okruhu a předjímají tradičnější představy o nadzemním a podzemním světě.

tráva¹⁵⁵ z tohoto prázdného pozemského světa.¹⁵⁶ Chraňte naši říši, až jí bude zle, jako jste stále ochraňovali mne.“

I označil bohy těchto broskví společným jménem Veliká a vznešená mocná božstva (OPO KAMU DU MI NŌ MIKŌTŌ).

Nakonec jej dohnala i sama IZANAMI, a tak dal IZANAKI přivléci obrovský balvan, s nímž pohne jen tisíc mužů,¹⁵⁷ a postavil jej na onom pahorku zvaném Jömö tu pira saka do cesty z říše Jömi.

Nyní tedy stáli on i jeho paní tváří v tvář a on jí oznámil, že ji propouští.¹⁵⁸ Nato IZANAMI pravila: „Můj drahý muži, pokud své rozhodnutí nezměníš, zadávám každý den v tvé říši tisíc lidí.“

A IZANAKI na to odvětil: „Milá ženo! Jestliže zadávíš v mé říši každý den tisíc lidí, já dám každý den postavit patnáct set chýší pro rodičky, aby v nich porodily.“¹⁵⁹

A tak v naší zemi každým dnem umírá na tisíc lidí, ale na patnáct set nových se rodí.

Podle Kónošiho (1995) srovnání kronik *Kodžiki* a *Nihon šoki* žila před sestupem IZANAKIHO a IZANAMI na zem všechna předchozí božstva údajně pouze na Vysoké nebeské pláni.

¹⁵⁵ Doslova „pomíjivý zelený lidský porost“ (*utusiki awo pitō gusa*).

¹⁵⁶ Slovo *utusiki* (zde přeloženo jako „prázdný“) se rovněž překládá jako „skutečný“, „reálný“. Jde o nebožskou, světskou realitu, která není na stejné úrovni jako bohové. Obvyčejní lidé nebožské podstaty patří pouze k této realitě. Jsou přirovnáváni k zelené trávě nebo k volně bujícímu býlí. Kroniky *Kodžiki* a *Nihon šoki* se však vznikem této reality dále nezabývají, vypravují jen o světě vztaženém svým původem k božstvům.

¹⁵⁷ Japonsky *ti piki nō ipa*. Vstup do říše Jömi se podobá vstupu do hrobky, ale délku dlouhého úseku, po němž IZANAKI prchal, si stěží lze představit jako pouhý vstup do hrobky. Macumura (1956) vidí v tomto balvanu Hraniční božstvo (SAI NŌ KAMI), které má podobu kamene a chrání oblast sousedních vesnic před démony z vnějšího světa. Vzhledem k malému významu tohoto božstva je však podle Kónošiho (2007) tato interpretace nepravděpodobná.

¹⁵⁸ V souladu s interpretací v *Nihon šoki* chápeme záhadná slova *kōtō dō, kōtō tō* jako slovní rituál rozchodu, magický obřad odmítnutí. Srov. s užitím podobně znějícího morfému ve slově *noritō*, což je doslova „obřad pronesení šintoistické modlitby“.

¹⁵⁹ Macumura (1956) na základě představ o působení duše slov *kotodama* poukazuje na význam rétoriky v řešení potyček a sporů. Ke konceptu *kotodama* viz připojenou poznámku Denisy Vostré na s. 318–320.

IZANAMI je pro toto své počínání nazývána Mocná paní [říše Jömi] (JÖMÖ TU OPO KAMĪ), a protože dohnala IZANAKIHO, je též nazývána Bohyně milových kroků a četných cest (TI SIKĪ NÖ OPO KAMĪ).

Balvan, který bohyni odvrátil od dalšího postupu, je nazýván Balvan odvrácení (TI GAPESI NÖ OPO KAMĪ) nebo Velký bůh říše Jömi (JÖMĪ TU TÖ NÖ OPO KAMĪ). A ono zmíněné ploché návrší na cestě do Jömi je dnešní Ipu ja zaka v provincii Idumo.¹⁶⁰

古事記上卷

IZANAKIHO očista

A tehdy pravil IZANAKI: „Brr, v jak hrozné, odporné zemi jsem to byl! Musím se očistit.“¹⁶¹

Když pak dorazil na pláň Apa ki para u ústí řeky Tati bana v oblasti Pi muka¹⁶² na ostrově Tukusi, očistil se a věnoval se zařikávání.

Poté odhodil sukovici, jež se rázem proměnila v Boha cest opírajícího se o hůl (TUKI TATU PUNA TÖ NÖ KAMĪ). Dále odhodil pás a ten se proměnil v boha zvaného MITI NÖ NAGA TI PA NÖ KAMĪ.¹⁶³ Pak odhodil vak,¹⁶⁴ který

58

¹⁶⁰ Cugita (1956: 66) tvrdí, že průsmyk Ipu ja zaka býval původně hlavní spojnici mezi provinciemi Idumo a Jamatö, jejíž přerušení znamenalo roztržku mezi vládci obou oblastí. Možná jde o dodatečnou interpretaci nahodilé geografické podobnosti této lokality s místem popisovaným v mýtu.

¹⁶¹ Očista vodou je obřad běžný i v dnešním kultu *šintö*. Motoori (1926–28) odmítá náboženskou interpretaci termínu s tím, že něco takového bylo starým Japoncům neznámé. Čínská kronika *Wej-čchi* však v záznamu ze 3. století píše o obyvatelích království Jamatai a jejich tradičních zvycích: „Když někdo zemře, oplakávají jej deset dní a přitom se zdrží požívání masa. Hlavní pozůstalí nařikají, zatímco ostatní zpívají, tančí a pijí rýžové víno. Po pohřbu se jde celá rodina očistit koupelí.“

¹⁶² V překladu Výsluní, doslova „přivráčeno k slunci“. Dnešní výslovnost je Hjúga, což je bývalá provincie v jihovýchodní části ostrova Kjúšú (prefektura Mijazaki).

¹⁶³ V překladu snad Bůh předlouhé cesty mezi skalami, případně Bůh zubu předlouhých cest.

¹⁶⁴ V některých rukopisech se místo slova „vak“ vyskytuje „suknice“.